

59 אגב שדברה הגמרא מענין אוכלסא, מביאה הגמרא דבר נוסף בענין
60 זה: נאמר (שמואל א' י"ד) ׳יְדוּד בֵּן אִישׁ אֶפְרַתִּי וגו' וְשָׁמוּ יוֹשִׁי וגו' וְהָאִישׁ
61 בְּיָמָיו שָׂאֵל וְקָן כָּא פֶּאנְשִׁים׳, אִמֵּר רַבָּא, וְאִיתִימָא - וּיש אומרים
62 שאמר זאת רב זבדי, וְאִיתִימָא - וּיש אומרים שאמר זאת רב
63 אושעיא, ש'האי ש' זה ישי אבי דוד, שְׂאָדָם חֹשֵׁב הֵיךְ, וְיָצָא
64 לַמַּלְחָמָה כְּאוּבְלוֹסָא - כשהוא שר על ששים ריבוא אנשים, וְנִבְכַם
65 מֵהַמַּלְחָמָה כְּאוּבְלוֹסָא, וְדָרַשׁ בַּתּוֹרָה כְּאוּבְלוֹסָא - לפני ששים
66 ריבוא אנשים.
67 אִמֵּר עוֹלָא, נְקִיטִינן - מקובל בידינו שאין אוכלוסא - עם גדול שיש
68 לברך עליו חכם הרזים, כְּבָבְל. אומרת הגמרא: תָּנָא - שנינו
69 בברייתא, אִין אוּבְלוֹסָא - עם גדול שמברכים עליו ברוך חכם הרזים,
70 פְּחֻוּתָא מְשִׁים רַבּוּא.
71 הגמרא מביאה ברכות נוספות שמברכים על ראייה: תָּנּוּ רַבֵּינָן
72 בברייתא, הַרְוָאָה אַחַד מִתְּכֻמֵי יִשְׂרָאֵל, אִמֵּר רַבּוּד שְׁחֵלֵק מִתְּכֻמְתּוֹ
73 לְיִרְאִיו. והרואה אחד מתכמי עובדי כוכבים, אִמֵּר רַבּוּד שְׁתַּנֵּן
74 מִתְּכֻמְתּוֹ לְבְרִיתּוֹ. הרואה אחד ממלכי ישראל, אִמֵּר רַבּוּד
75 שְׁחֵלֵק מִכְּבוֹדוֹ לְיִרְאִיו, והרואה אחד ממלכי עובדי כוכבים, אִמֵּר
76 רַבּוּד שְׁתַּנֵּן מִכְּבוֹדוֹ לְבְרִיתּוֹ.
77 אִמֵּר רַבִּי זְוִנְן, לְעוֹלָם יִשְׁתַּדֵּל אָדָם לְרוֹיֵן לְקַרְתָּא מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל,
78 כְּדִי לְרֵאוּתָא, וְלֹא לְקַרְתָּא מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל בְּלַבַּד יֵשׁ לְרוֹיֵן, אִלָּא
79 אֶפְיָלוּ לְקַרְתָּא, מַלְכֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים יֵשׁ לְרוֹיֵן לְרֵאוּתָם. כְּדִי שָׂאֵם
80 יִוִּבֶה לְעוֹלָם הַבָּא, וִירָאָה אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְיַחְזִין מִזֶּה בֵּין
81 מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְמַלְכֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, וִירָאָה כֵּמָּה כְּבוֹד נּוֹטֵלֵי שְׁכַר
82 הַמְּצוּת, מְרובָה יוֹתֵר מִכְּבוֹד מַלְכֵי אומות העולם.
83 מספרת הגמרא: רַב שֶׁשֶׁת סָגִי נְהוּר תְּהוּ - עיור היה, חוּן קְאֻלֵי פּוֹלֵי
84 עֲלָמָא לְקְבוּלֵי אֶפְי מַלְכָא - היו הולכים כל האנשים להקביל את
85 פני המלך, וְקָם אֶל בְּתַרְיֵיהּ רַב שֶׁשֶׁת - ועמד רב ששת והלך
86 עמָהם, אֲשַׁכְּחִיתָּהּ הַהוּא צְדוּקִי - מצאו צדוקי אחד, אִמֵּר לִיהּ הַצְדוּקִי
87 לרב ששת בדרך משל, חֲצִבֵי לְנִהְרָא - הכדים השבורים למה הם הולכים,
88 לנהר לשאוב מים, כְּנִי לֵיָא - הכדים השבורים למה הם הולכים,
89 כלומר, שאתה שעיור אתה, וְלֹא תֵרְאָה אֶת הַמֶּלֶךְ, מַה לָּךְ לֵי לֵיךְ
90 לְקַרְתָּאוּ. אִמֵּר לִיהּ רַב שֶׁשֶׁת, תָּא חוּ דִידְעָנָא טָפִי מַלְכָא - בא
91 ותראה שאני יודע טוב יותר ממך מתי בא המלך. חֲלַף גּוּגְדָא
92 קַמֵּיָתָא כִּי קָא אַוּשָׂא - עברה כת ראשונה ממלוי המלך תוך כדי
93 השמעת רעש המולה, וְסַבַר הַצְדוּקִי שֶׁהַמֶּלֶךְ בֹּא, אִמֵּר לִיהּ הַהוּא
94 צְדוּקִי לרב ששת, אֶתָּא מַלְכָא - עכשיו בא המלך, אִמֵּר לִיהּ רַב
95 שֶׁשֶׁת, לֹא קֵאתִי - לא בא המלך עכשיו, חֲלַף גּוּגְדָא תֵּנִינָא כִּי קָא
96 אַוּשָׂא - עברה כת שניה ממלוי המלך, וַאֲפֵּי הִיא עֵבְרָה תּוֹךְ כִּדִּי
97 השמעת רעש המולה, אִמֵּר לִיהּ הַהוּא צְדוּקִי לרב ששת, הַשְׁתָּא קָא
98 אַתִּי מַלְכָא - עכשיו בא המלך, אִמֵּר לִיהּ רַב שֶׁשֶׁת, לֹא קָא אַתִּי
99 מַלְכָא - לא בא המלך עכשיו, חֲלַף תֵּלִיתָא כִּי קָא שְׁחָקָא - עברה
100 כת שלישית ממלוי המלך בלא השמעת רעש, אִמֵּר לִיהּ רַב שֶׁשֶׁת
101 לַצְדוּקִי, וְדָאִי הַשְׁתָּא אַתִּי מַלְכָא - עכשיו בא המלך. אִמֵּר לִיהּ
102 הַהוּא צְדוּקִי לרב ששת, מִנָּא לָךְ הָא - מנין אתה יודע שעכשיו בא
103 המלך, אִמֵּר לִיהּ, דְּמַלְכוּתָא דִּאֲרַעָא כְּעִין מַלְכוּתָא דְרִקְיָעָא - סדרי
104 המלכות של המלכים בארץ, הֵם כְּסַדְר מַלְכוּת שָׁמַיִם, וכשבא ה' לא
105 נשמע רעש, דְּבַתְרֵיב בַּאֲלִיּוֹ הַנְּבִיא כְּשֵׁנְרֵא אֵלֵינוּ כְּבוֹד ה' (מלכים א'
106 טז א-ב), צָא וְעִמְדָתָּ בְּהָר לְפָנַי ה', וְהִנֵּה ה' עֹבֵר, וְרֵוַח גְּדוּלָה וְחֻק
107 מִפָּרֶק הָרִים וּמִשִּׁבְר סַלְעִים לְפָנַי ה', לֹא כְרוּחַ ה', וְאַחַר הָרוּחַ
108 רָעַשׁ, לֹא בְרַעַשׁ ה', וְאַחַר הָרַעַשׁ אִשׁ, לֹא כָאֵשׁ ה', וְאַחַר הָאֵשׁ
109 קוֹל דְּמִטָּה דְקָח, וְרַק כְּשֶׁהָא דִּמְמָה בֹּא ה'.
110 כִּי אֶתָּא מַלְכָא - כשבא המלך, פָּתַח רַב שֶׁשֶׁת וְקָא מְבַרַךְ לִיהּ -
111 וּבִירַךְ בְּרוּךְ שְׁתַּנֵּן מִכְּבוֹדוֹ לְבְרִיתּוֹ. אִמֵּר לִיהּ הַהוּא צְדוּקִי, לְמַאֲן
112 דְלֹא הוֹיָת לִיהּ קָא מְבַרְכָת - וכי אתה מברך על מי שאינך רואה.
113 שואלת הגמרא: וּמָאִי הָיוּ עֲלִיהּ דְהָהוּא צְדוּקִי - ומה אירע לאותו
114 צדוקי. אומרת הגמרא: אִיבָא דְאִמְרֵי - יש אומרים, חֲבֵרוּתֵי
115 כְּחֵלְתֵיהּ לְעִינֵיהּ - חבריו של הצדוקי ניקרו את עיניו, וְאִיבָא דְאִמְרֵי
116 - ויש אומרים, שְׂרַב שֶׁשֶׁת נִתֵּן עֵינָיו כּוֹ, וְנַעֲשָׂה גַל שָׁל עֲצָמוֹת -

1 אגב שדברה הגמרא מחורבנה של בבל, מביאה הגמרא דרשה בענין
2 זה: אִמֵּר רַבִּי יִרְמְיָה בֵּן אֲלֵעָזָר, כְּשֶׁנִּתְקַלְלָה בְּבָבֶל, נִתְקַלְלָה - הוֹיָקָה
3 קִלְלָתָהּ גַּם לְשַׁכְנֵיהָ, משום איך לרשע ואיך לשכינו, אַבְל כְּשֶׁנִּתְקַלְלָה
4 שׁוּמְרוֹן, נִתְפָּרְכוּ - באה מקללתה ברכה לשכניה. וְדַבֵּר זֶה אֵנוּ
5 לומדים מן הפסוקים, כְּשֶׁנִּתְקַלְלָה בְּבָבֶל נִתְקַלְלָה שַׁכְנֵיהָ אֵנוּ למדים
6 מִדְּבַתֵּיב (שפיעה י"ד ב) ׳וְשַׁמְיָתָהּ לְמוֹרֵשׁ קַפְדִּי וְאִנְמִי מִיָּם׳, שתחרב
7 בבל, ותהיה ירושה לשרץ הנקרא קיפור, ויהיו שם אנגי מים, כדרך
8 המקומות החריבים, וכיון שתהיה חרבה, יבואו שם עופות וחיות
9 רעות, ויזיקו לשכניה. וכשנתיקלה שומרון נתפרכו שכניה, אֵנוּ
10 למדים מִדְּבַתֵּיב (מלכה א' 1) ׳וְשַׁמְיָתִי שׁוּמְרוֹן לְעֵי הַשָּׂדֶה לְמַטְעֵי רָבָם׳
11 וגו', כלומר, שהנביא מתנבא שתחרב שומרון, ותתמלא בגלי אנבים,
12 ולא יהיה בה יישוב, רק יטעו בה כרמים, ויהנו ממנה שכניה, ומעלה
13 היא לשומרון, שנוכרת בפי שכניה לטובה.
14 הגמרא מביאה ברכה נוספת שאמר רב המנונא שמברכים על ראייה:
15 וְאִמֵּר רַב הַמְּנוּנָא, הַרְוָאָה אוּבְלוֹסֵי -המון עם) וְיִשְׂרָאֵל, שיש בהם
16 ששים ריבוא, אִמֵּר רַבּוּד חֲכָם הַרְזִים, כלומר שיועד מה שבלב כל
17 אלו, והרואה אוכלוסין -המון עם) עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, אִמֵּר אֵת הַפְּסוּק
18 (ירמיהו י"ג) ׳בּוֹשָׁה אַמְכֶם וגו' מֵאֵד, חֲפְרָה יוֹלְדָתְכֶם, הִנֵּה אַחֲרִית גּוֹיִם
19 מִדְּבַר צִיָּה וְעַרְבָּה׳, כלומר שכניסתכם -אסיפתכם) תהיה בושה
20 לכם, שאף שתחילתכם היתה בגדולה, בסוף ארצכם תהיה כמדבר
21 שוממה.
22 הגמרא מביאה ברייתא כדברי רב המנונא: תָּנּוּ רַבֵּינָן בברייתא,
23 הַרְוָאָה אוּבְלוֹסֵי יִשְׂרָאֵל, אִמֵּר רַבּוּד חֲכָם הַרְזִים, שנותן שבת
24 למקום, שאף שאין יָדְעָתָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם יוֹמָה זֶה לְזוֹה, וְאִין
25 פְּרָצוּפֵיהֶן דּוּמִים זֶה לְזוֹה, יודע הוא מה שבלב כל אחד. מספרת
26 הגמרא: בֵּין זּוּמָא רַבָּא אוּבְלוֹסָא - קהל גדול של ישראל, כשהיה
27 עומד על גב מעלה -ומדרגה) בְּהַר הַכִּפֹּת, וְאִמֵּר רַבּוּד חֲכָם הַרְזִים.
28 ומכיון שהיה תלמיד חכם, ולא היה עוסק במלאכה, הוסיף עוד ברכה
29 ואמר, רַבּוּד שְׁבַרָא כָּל אֵלוּ לְשִׁמְשֵׁנִי, שהם חורשים זורעים, ואני
30 ומצא הכל מוכן לאכילה. הגמרא מבארת מדוע אמר בן זומא שכולם
31 נבראו לשמשו: שהוא -בן זומא) הָיָה אִימֵר, כִּמְהָ יַנְעוּתִי יַנְעֵ אָדָם
32 הַרְאִישׁוֹן עַד שִׁמְצָא פֶת לְאֹכּוֹל, חֲרַשׁ וְזָרַע וְקָצֵר וְעַמֵּר - אסף את
33 העומרים, וְדָשׁ אֵת הַשְּׂבִלִים, וְזָרָה אוֹתָם בְּרוּחַ הַפְּרִידֵי אֵת הַמוֹץ
34 מהגרעינים, וְזָרַר לְהוֹצִיא אֵת הַפְּסוּלָת, וְשָׁתַן אֵת הַגְּרַעֲיָנִים, וְהַרְקִיד
35 - ניפה את הקמה, וְלָשׁ אֵת הַעִיסָה וְאָפָה אוֹתָהּ, וְרַק אַחַר כֵּךְ אָכַל,
36 וְאֵילּוּ אֵינִי מְשִׁבִים וּמוֹצֵא אֵת כָּל אֵלוּ -המלאכות הללו) מְתוֹקְנִין
37 -עשויות כבר) לְפָנַי. וְכִמְהָ יַנְעוּתִי יַנְעֵ אָדָם הַרְאִישׁוֹן עַד שִׁמְצָא
38 כֵּךְ לְלָבוּשׁ, גִּזּוּ וְלָבָן וְנִיקָח) וְנִפְּץ אֵת הַצֶּמֶר, וְשָׁתָה אוֹתוֹ לְחוֹטִים,
39 וְאַרְגָּן אֵת הַחוּטִים לְאִרְיָא, וְרַק אַחַר כֵּךְ מִצָּא כֵּךְ לְלָבוּשׁ, וְאִנִּי
40 מְשִׁבִים וּמוֹצֵא אֵת כָּל אֵלוּ -המלאכות הללו) מְתוֹקְנִים -עשויות
41 כבר) לְפָנַי, וְכַל זֶה הוּא עַל יַדִּי רִיבֵי הָאֲנָשִׁים שְׁעוּסִים בַּמַּלְאכָה.
42 ואף שאר דברים שאינם מצויים במדינת איני חסר, שעשיר אני, וְכַל
43 האומות שוקדות וכאֵת לְפָתַח בֵּיתִי לְעַשׂוֹת עִמי סוֹחָרָה, וְאִנִּי
44 מְשִׁבִים וּמוֹצֵא כָּל אֵלוּ -כל הדברים) מְזוּמְנִים לְפָנַי.
45 הגמרא מביאה דבר נוסף שאמר בן זומא: הוּא -בן זומא) הָיָה אִמֵּר,
46 אוֹרְחָ מֹזַב מְהוּ אוֹמֵר, כִּמְהָ מְרַחוֹת רְבוֹת מְרַח כְּעַל הַכִּפֹּת בְּשִׁבְלֵי,
47 כִּמְהָ בְּשׂר הַכִּיָּא לְפָנַי לְאֹכּוֹל, כִּמְהָ חוּן הַכִּיָּא לְפָנַי לְשׂוֹתוֹ, כִּמְהָ
48 גְלוּסְקָאוֹת - ככרות לחם, הַכִּיָּא לְפָנַי, וְכַל מְהָ שְׁפִירָה לֹא מְרַח אִלָּא
49 בְּשִׁבְלֵי. אָבֶל אוֹרְחָ רַע מְהוּ אוֹמֵר, מְהָ מוֹרַח - וכי איזו טריחה מְרַח
50 כְּעַל הַכִּפֹּת זֶה עֹבְרִי, פֶּת אַחַת אֲכַלְתִּי, חֲתִיבָה אַחַת שֶׁל בֶּשֶׁר
51 אֲכַלְתִּי, כּוּם אַחַד שֶׁל יַיִן שְׁתִּיתִי, כָּל הַמּוֹרַח שְׁמַרְח כְּעַל הַכִּפֹּת זֶה,
52 לֹא מְרַח אִלָּא בְּשִׁבְלֵי אֶשְׁתּוֹ וּבְכִינוּ.
53 עַל אוֹרְחָ מֹזַב מְהוּ אוֹמֵר - מה נאמר בפסוק (איוב לו ב'), ׳וְכַר כִּי
54 תִּשְׁנִיא פְּעוֹלוֹ אֲשַׁךְ שָׁרְרוֹ אֲנָשִׁים׳, כלומר שיזכור האורח, ויגדיל את
55 פעלו של בעל הבית, ויאמר שעליו הבישו אנשי ביתו, שטרחו והכינו
56 כל כך. וְעַל אוֹרְחָ רַע פְּתִיב (שם לו ב'), ׳לָבָן יֵרְאוּהוּ אֲנָשִׁים וגו' לא
57 יִרְאֶה כָּל חֲכָמֵי לֵב׳, שכיון שהוא אורח רע שאינו מכיר בטובת
58 מארחו, יראים ממנו בני אדם, ואדם זה לא יהיו לו בנים חכמים.

41 דְקָאוּל לְמִמְרָא לְהוּ דְקָרְנִיהוּ חֲמָרִי - שהולך הוא לומר לשופטים
 42 שכינה אותם חמורים. אָמַר רבי שילא, הָאִי וְ-אדם זה) רִוְדָף הוּא
 43 אחרי להרגני, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה, אִם כָּא אָדָם לְהַרְדּוּף, הַשֶּׁשֶׁם - תקדים
 44 אתה לְהַרְנוּ, מַחֲיִיָּה בְּקוּלְפָּא וְקַמְלִיָּה - וכהו במקל שנתנו לו
 45 השופטים, והרגו.
 46 אָמַר רבי שילא, הוּאִיל וְאִתְעַבֵּיד לִי נִסָּא בְּהָאִי קָרָא - ונעשה לי
 47 נס במה שאמרתי פסוק זה של 'לך ה' הגדולה' וגו', דְרַשְׁנִימָא לִיָּה -
 48 אפרש אותו בדרך דרש. ודרש, 'לך ה' הגדולה', זו היא גדולתו של
 49 ה' בַּמְעֻשָׁה בְּרֵאשִׁית - בכריאת העולם, וְכֵן הוּא אֹמֵר - וכן מפורש
 50 בפסוק שבכריאת העולם היא גדולה, שנאמר (אבות טו ז), 'עֲשֵׂה גְדוּלוֹת
 51 עַד אֵין חֶקֶר' - גדולות שאי אפשר לחקור אחריהם להבינם.
 52 'וְהַגְבוּרָה', זו יציאת מצרים, שהיה בה גבורה, שְׁנֵאמַר (שמות יד לא)
 53 'וַיִּרְאֵהוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגו' אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם'.
 54 'וְהַתְּפָאֲרָה', זו חמה וְלַבְנֵה שְׁעָמְרוּ לוֹ לִיהוֹשֻׁעַ כשנלחם עם
 55 האמורי, שְׁנֵאמַר (יהושע י א'), 'וַיִּרְם הַשֶּׁשֶׁם וַיִּרַח עֲמֹר' וגו'. 'וְהַנְּצִחַ',
 56 זו מַפְלְתָהּ שֶׁל רוּמֵי שתהיה לעתיד לבוא, וְכֵן הוּא אֹמֵר - וכמו
 57 שנאמר במפלתם (ישעיה ג טז), 'וַיִּזְנוּ נְצַחַם עַל בְּגָדֵי' וגו', ש'נצחם' הוא
 58 לשון נצח. 'וְהַהוֹד', זו מַלְחַמַת נְחִלֵי אַרְנוֹן, שְׁנֵאמַר (במדבר כא יד) 'עַל
 59 כֵּן יֹאמֵר בְּסֵפֶר מַלְחַמֹּת ה' אֵת וְהֵב בְּסוּפָה וְגו' וְאֵת הַנְּחִלִים
 60 אַרְנוֹן'. 'כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאֲרָיוֹן', זו מַלְחַמַת כִּסְרָא, שמפורש בה
 61 שהיתה מהשמים, שְׁנֵאמַר (שופטים ה ב), 'מִן שָׁמַיִם נָלְחָמוּ, הַבּוֹכְבִּים
 62 מִמְּסוּלוֹתֵם' וגו'. 'לָךְ ה' הַמְּמַלְכָה', זו מַלְחַמַת עַמְלֵק, וְכֵן הוּא
 63 אֹמֵר (שמות יז טו), 'כִּי יָד עַל כַּס יָה', כלומר, שעל ידי מלחמת ה'
 64 בעמלק יתעלה כסאו, וכיון שנאמר בעמלק כסא מלוכה, יש לדרוש
 65 את מה שנאמר 'הממלכה' על מלחמת עמלק. 'וְהַמְתַּנְשֵׂא' זו
 66 מַלְחַמַת גּוּג וּמְגוּג, שתהיה לעתיד לבוא, וְכֵן הוּא אֹמֵר (יחזקאל טט
 67 א), 'הֲנִי אֵלֶיךָ גּוּג נְשִׂיא רֹאשׁ מִשָּׁד וְהַבֵּל', שיש לדרוש את הפסוק
 68 שנאמר המתנשא בלשון נשיאות, שהוא מדבר על מלחמת גוג ומגוג,
 69 שנאמר בגוג נשיא.
 70 הגמרא מביאה דרשות נוספות בפסוק זה. אומרת הגמרא: מה
 71 שנאמר בפסוק 'וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל לְרֹאשׁ', אָמַר רַב הִנֵּן בַּר רַבָּא
 72 שְׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שפירושו הוא שה' מנשא לכל הקם להיות לראש,
 73 כלומר שהוא הגזר ומעמידו לראש, וְאֵפִילוּ רִישׁ נְרִיָּתָא - הממונה
 74 על החופרים חפירות בורות למלאותם מים להשקות השדות, מִן
 75 שְׂמִיָּא מְנוּ לִיָּה - מהשמים ממנים אותו. אומרת הגמרא, בְּמַתְּנִיתָא
 76 תָּנָא מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי עֲקִיבָא - שנינו בכריית משמו של רבי עקיבא,
 77 שדרש את הפסוק באופן אחר, 'לָךְ ה' הַגְּדוֹלָה' זו קְרִיעַת יַם סוּף,
 78 'וְהַגְבוּרָה' זו מַכַּת בְּכוֹרוֹת, 'וְהַתְּפָאֲרָה' זו מַתַּן תּוֹרָה, 'וְהַנְּצִחַ' זו
 79 יְרוּשָׁלַיִם, 'וְהַהוֹד' זו בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

שמת, והיה נראה כאילו מת לפני זמן רב, וכבר נרקב בשרו ונפל.
 2 הגמרא מביאה מעשה נוסף שמוזכר בו שמלכותא דארעא כניא
 3 מלכותא דרקייעא. וספרת הגמרא: רַבִּי שִׁילָא נְנִידִיה לְהַהוּא בְּרַבָּא
 4 דְבַעַל מְצִירִית. הלקה אדם שבעל מצרית, אִיל אַבֵּל בִּיה קוּרְצִי בִּי
 5 מְלַבָּא - הלך אותו אדם והלשין על רבי שילא בבית המלך, אָמַר
 6 לאנשי המלך, אִיבָא חַד גְּבַרָא בִּיהוּדָאִי - יש אדם אחד אצל
 7 היהודים, דְקָא דִּיּוּן דִּינָא בְּלֵא הַרְמַנָא דְמְלַכָּא - שדן דינים בלי
 8 רשות מהמלך. שָׂדֵר עָלִיָּה פְּרִיסְתִּיקָא - שלח המלך שליח, שיאמר
 9 לרבי שילא לבוא למשפט. כִּי אֶתָּא - כשבא רבי שילא למשפט,
 10 אָמַר לִיָּה - אמרו לו השופטים, מַה פְּעֻמָּא נְנִידִיָּה לְהָאִי - מדוע
 11 הלקית אדם זה. אָמַר לְהוּ - ענה להם רבי שילא, מִשּׁוּם דְקָא עַל
 12 חֲמָרְתָּא - שבעל אתון. אָמְרִי לִיָּה - אמרו לו השופטים, אֵית לָךְ
 13 סְהִירִי - האם יש לך עדים על כך. אָמַר לְהוּ - ענה להם רבי שילא,
 14 אֵין. כֵּן. אֶתָּא אֲלֵיהּוּ אֲדָמִי לִיָּה בְּאִיְהוּדִי וְאֶסְהִיד - בא אליהו הנביא
 15 ונדמה לשופטים כאדם, והעיד שאדם זה בעל אתון. אָמְרִי לִיָּה -
 16 אמרו השופטים לרבי שילא, אִי הָבִי - אם כן, שבעל אדם זה אתון,
 17 בַּר קְמָלָא הוּא - בן מות הוא, ומדוע לא הרגתו. אָמַר לְהוּ - ענה
 18 להם רבי שילא, אֲנִן - אנו היהודים, מִיּוּמָא דְגְּלִינֵן מְאָרְעִין - מיום
 19 שגלינו מארצנו, לִית לָן רְשׁוּתָא לְמַקְטֵל - אין לנו רשות להרוג,
 20 אֲתוּן - אתם, מֵאִי דְקָעִיתוּן עֲבִידוּ בִּיה - עשו בו כפי רצונכם. עַד
 21 דְמַעֲיּוּנֵי בִּיה בְּרִינָא - בעוד שעיינו השופטים בדין זה, פְּתַח רַבִּי
 22 שִׁילָא ונתן הודאה לה' וְאָמַר את הפסוק (דברי הימים א כט יא) 'לָךְ ה'
 23 הַגְּדוֹלָה וְהַגְבוּרָה וְגו' וְהַתְּפָאֲרָה וְהַנְּצִחַ וְהַהוֹד כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאֲרָץ
 24 לָךְ ה' הַמְּמַלְכָה וְהַמְתַּנְשֵׂא לְכָל לְרֹאשׁ. אָמְרִי לִיָּה - שאלו אותו
 25 השופטים מֵאִי קְאָמְרַת - מה אמרת. אָמַר לְהוּ - השיב להם רבי
 26 שילא, הָבִי קְאָמִינָא - כך אמרתי, בְּרִידֵךְ רְחֵמָנָא דִּיהִיב מְלֻכוֹתָא
 27 בְּאַרְעָא עֲבִינֵן מְלֻכוֹתָא דְרַקִּיעָא - ברוך ה' שנתן מלכות בארץ כעין
 28 המלכות שבשמים, וְיִהֵב לְכוּ שׁוּלְמָנָא וְרַחֲמֵי דִינָא - ונתן לכם
 29 שלטון, ושופטים שאוהבים משפט. אָמְרוּ השופטים, הָבִיבָא עָלִיָּה
 30 יְקָרָא דְמְלֻכוֹתָא כּוּלֵי הָאִי - כל כך חביב עליי כבוד השלטון, אם כן
 31 ראוי הוא לקבל רשות לדון. יְהָבִי לִיָּה קוּלְפָּא - נתנו לו מקל לרדות
 32 את מי שהוא רוצה להעניש, וְאָמְרוּ לִיָּה דִּין דִּינָא - יש לך רשות
 33 לדון דינים.
 34 כִּי הָיָה נְפִיק - כשיצא רבי שילא מהמשפט, אָמַר לִיָּה הַהוּא גְּבַרָא
 35 - אמר לו אותו אדם שרבי שילא הלקה אותו, עֲבִיד רְחֵמָנָא נִסָּא
 36 לְשַׁקְרֵי הָבִי - וכי עושה ה' ניסים לשקרנים, שאתה שיקרת כשאמרת
 37 שבעלתי אתון, שהלא בעלתי גויה ולא אתון, ונעשה לך נס שבא
 38 אליהו להצילך. אָמַר לִיָּה רבי שילא, רַשְׁעֵי, לָאו חֲמָרִי אִיקְרוּ - וכי
 39 לא נקראו הגויים חמורים, דְבַתְּבִי - שנאמר על הגוים (יחזקאל כג ב)
 40 'אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם'. תְּוִיָּה - ראה רבי שילא לאותו אדם,

ברכות - דף נח עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה - עוז והדר" (ליום שישי) קכט

59 ואף בית המקדש, שהוא ביתו של הקדוש ברוך הוא חרב, ואין לך
60 להצטער על חורבן ביתו של רב חנא בר חנילאי עבד ה' יותר ממה
61 שאתה מצטער על חורבן בית המקדש.

62 הגמרא מביאה עוד ברכות שמברכים על ראייה: תנו רבנן בברייתא,
63 הַרְוָאה קַבְרֵי יִשְׂרָאֵל, אֹמְרִי, בְּרוּךְ אֲשֶׁר יָצַר אֶתְכֶם בְּדִין, וְזוֹן
64 אֶתְכֶם בְּדִין, וְכִלְכַּל אֶתְכֶם ו-וְסִפַּק לְכֶם אֶת צַרְכֵיכֶם בְּדִין, וְאַסְפָּה
65 ו-אֲסִיפֵת הַנִּשְׁמָה, מִיְתָהוּ אֶתְכֶם בְּדִין, וְעֵתִיד לְתַקְּמָכֶם בְּדִין לְעוֹלָם
66 הַבַּיִת בְּתַחֲיֵית הַמַּתִּים. מַר בְּרִיָּה דְרַבִּינָא מְסִיִּים בְּהַ מְשֻׁמֵּיהַ דְּרַב
67 נַחֲמָן - אַמְרַ בְּשֵׁם רַב נַחֲמָן, שֵׁישׁ לְהוֹסִיף וְלִסְתִּים בְּבִרְכָה כָךְ, וְיִוָּדַע
68 מְסַפֵּר בּוֹלְכֶם, וְהוּא עֹתִיד לְתַחֲיֵיתְכֶם וְלְקַיִּים אֶתְכֶם, בְּרוּךְ מְחֵיהַ
69 הַמַּתִּים.

70 המשך דברי הברייתא: והרואה קברי קברי עוקדי בוכבים, אומר את
71 הפסוק (ירמיה נ יב) 'בושה אמתכם וגו' מאד הפרה יולדתכם, הנה
72 אחרית גוים מדבר ציה וערבך'.

73 הגמרא מביאה עוד ברכה שמברכים על ראייה: אמר רבי יהושע בן
74 לוי, הַרְוָאה אֶת הַכְּבִירֵי הַחֲבִיבֵי עֲלֵיו וְהוּא שְׂמַח וְנִהְנֶה בְּרֵאִיתוֹ,
75 לְאַחַר שְׁלוֹשִׁים יוֹם שְׁלֹא רָאָהוּ, אֹמְרֵ בְּרוּךְ שֶׁחַיֵּינוּ וְקַיָּמֵנו
76 וְהַנִּיעַנו לְיוֹמָן הַזֶּה. וְאִם רָאָהוּ לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ שְׁלֹא רָאָהוּ,
77 אֹמְרֵ בְּרוּךְ מְחֵיהַ הַמַּתִּים.

78 אמר רב, אין המת משתבח מן הלב, אלא לאחר שנים עשר חדש,
79 שְׁנַיָּמָר (תהלים לא יג) 'נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אבר', שהמת
80 הרי הוא כאבידה, וכשם שמאבידה מתיאשים לאחר שנים עשר
81 חודש, כן המת משתבח לאחר שנים עשר חודש.

82 מספרת הגמרא: רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע הוו קאזלי
83 באורחא - היו מהלכים בדרך, פגעו ביה - ופגשו בו ברב חנינא בריה
84 דרב איקא, אמרו ליה, בחדרי דחזונוך - מיד כשראינוך בריכונו עלך
85 תרתי - ברכנו עליך שתי ברכות. ברוך אשר חלק מחקמתו ליראיו,
86 על ראיית חכם מחכמי ישראל, וברכת שחיינו, על ראיית חבר, כיון
87 שלא ראינוך שלוש יום. אמר להו - אמר לרב חנינא בריה דרב
88 איקא, אנא נמי - אף אני, ביזו דחזונוכו - שראיתי אתכם,
89 השכחתינו עלווי בשיתין רכונו פית ישראל - החשבתי אתכם
90 כששים ריבוא מישראל, וברכיכו עליוכו לתלא - וברכתי עליכם
91 שלש ברכות, הנהך תרתי - אותם שתי ברכות שאתם ברכתם עלי,
92 וברכתי גם ברוך חכם הרזים, כמו שמברך הרואה ששים ריבוא
93 מישראל.

94 אמרו ליה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרב חנינא בריה דרב
95 איקא, חפירות כולי האי - האם חכם אתה כל כך, שאתה מכיר בנו
96 בחכמת הננים, יהבי ביה עינייהו - נתנו בו רב פפא ורב הונא בריה
97 דרב יהושע את עינם, ושלטה בו עין הרע, ושכיב - ונפטר רב חנינא
98 בריה דרב איקא.

99 הגמרא מביאה עוד ברכות שמברכים על ראייה: אמר רבי יהושע בן
100 לוי, הַרְוָאה אֶת הַפְּתָקִים - אנשים שעורם מלא בנקודות הנראות
101 כעדישים, אומר ברוך משנה הכריות - שברא בריות שהם שונות
102 משאר הבריות.

103 מיתבי - הקשו בני הישיבה על דברי רבי יהושע בן לוי, שינו
104 בברייתא, ראה את הפושי - אדם שהוא שחור מאד, ואת הגיהור -
105 אדם שהוא אדום מאד, ואת הלוקן - אדם שהוא לבן יותר מדאי,
106 ואת הקפח - אדם שבטנו גדולה, שמתוך כך נראית קומתו חסירה,
107 ואת הננס - אדם נמוך מאד, ואת הדרניקוס - אדם שעורו מכוסה
108 יבלות, אומר ברוך משנה את הפריות, שכל אלו הם שינוי שנעשה
109 בהם ממעי אדם. אבל הרואה את הקפח - אדם שנטעו ידיו, ואת
110 הסומא - עיוור בשתי עיניו, ואת פתוי הרש - אדם ששערו דבוק
111 יחד ללבד, ואת החגר - אדם שנטעו רגליו, ואת המופה שחין,
112 ואת הפתקנים - אנשים שעורם מלא בנקודות הנראות כעדישים, אף
113 אומר ברוך דיין אמת, כי בא להם זה על ידי עונש. הרי שעל
114 בהקנים מברך דיין האמת, ולא משנה הבריות.

115 מתרצת הגמרא: לא קשיא, הא - מה שאמר רבי יהושע בן לוי,
116 שהרואה בהקנים מברך משנה הבריות, הוא רק אם ראה מי שהוא

המשך בעמוד צה

1 הגמרא מביאה ברכות נוספות שמברכים על ראייה: תנו רבנן
2 בברייתא, הַרְוָאה בְּתֵי מְנַהֲגֵי וְעַשִׂירֵי יִשְׂרָאֵל, אִם רִוְאָה אוֹתָם
3 בְּיִשׁוּבָן - כשהם יושבים בתוקף ובגבורה, כמו שהיה בזמן בית שני,
4 אומר ברוך מצויה גבול אלמנה, שבחורבן בית ראשון נמשלו
5 ישראל לאלמנה, שנאמר (איכה כ א) 'הייתה כאלמנה, וגאולת ישראל
6 בבית שני, היא כהצבת גבול אלמנה. ואם רואה אותם בחורבן,
7 אומר ברוך דיין האמת.

8 הרואה בתי עוקדי בוכבים, אם רואה אותם בישובן, אומר עליהם
9 את הפסוק (משלי טו כד) 'בית גאים יסח ה' - בתי עובדי כוכבים
10 המתגאים יעקור ה'. ואם רואה אותם בחורבן, אומר את הפסוק
11 (תהלים צד א) 'אל נקמות ה' אל נקמות הופיע', שהראה וגילה ה' את
12 נקמתו.

13 מספרת הגמרא: עולא ורב הסדא הוו קא אזלי באורחא - היו
14 הולכים בדרך, כי ממו אפתחא דבי - כשהגיעו לפתח ביתו החרב
15 של רב חנא בר חנילאי, נגד - נחלש רב הסדא ואתנה - ונאנה.
16 אמר ליה עולא - שאל עולא את רב חסדא, אמאי קא מתנתת -

17 מדוע אתה נאנה, והאמר - והרי אמר רב, שאנחה מושיקה, שהיא
18 שזברת חצי גופו של אדם, שנאמר (יחזקאל כא א) 'ואתה בן אדם
19 האנח בשכרון מתנים וגו' ובמרירות תאנח לעיניהם, והמתנים הם
20 באמצע הגוף. ורבי יוחנן אמר שאנחה שוברת את כל גופו של
21 אדם, שנאמר (שם בא יב), 'והיה כי אמרו אליך על מה אתה נאנה,
22 ואמרת אל שמועה [כי באה], ונמס כל לב וגו' ורפו כל ידים
23 ובהתה כל רוח וכל ברכים תלכנה מים'.

24 אמר ליה - השיב רב חסדא לעולא, תיבי לא אתנה - איך לא האנה,
25 כשאני רואה פתחא - בית זה של רב חנא בר חנילאי דהווי פה שיתין
26 אפיתא ביממא - שהיו בו ששים אופות ביום, ושיתין אפיתא
27 בליליא - וששים אופות בלילה, ואפיתין לכל מאן דצדיף - ואופות
28 לכל מי שצריך, ולא שקל דא מן ביסא - ולא היה מסיר רב חנא
29 בר חנילאי את ידו מכיס של מעות, דסבר, דילמא אתי - שמא יבוא
30 ליטול צדקה עני פר מוכים, כלומר, שהוא ממשפחה שעירה שירדה
31 מנכסיה, שמתבייש ליטול צדקה יותר מסתם עני, ואדמכנו ליה
32 לביסא קא מבסיה - ועד שיביאו את כיס המעות, יתבייש העני.

33 וכו' - ועוד דבר היה בבית זה, דהווי פתיחין ליה ארבע בני - היו לו
34 ארבעה פתחים, לארבע רוחותא דעלמא - לארבע צידי העולם, כדי
35 שלא יטרחו העניים למצוא את פתח הבית, וכל דהווי עייל בפין
36 נפיק בי שבוע - וכל שהיה נכנס לבית כשהוא רעב, היה יוצא כשהוא
37 שבע, והווי שרדי ליה חפוי ושערי פשני בצורת אפראי - ובשנות
38 בצורת, שאז אף בני אדם שאינם עניים אין להם לאכול, אך בושם
39 ליטול צדקה, היו משליכים מחוץ לבית זה חיטים ושעורים, דכל מאן
40 דבסיפא מילתא למשקל ביממא - שכל מי שבוסה היא עבורו לבוא
41 וליטול ביום, אתי ושקיל בליליא - בא ונוטל בלילה, השתא נפל
42 בתלא - ועכשיו בית זה נפל ונעשה תל, ולא אתנה - וכי לא האנה
43 על כך.

44 אמר ליה עולא לרב חסדא, הכי - כך אמר רבי יוחנן, מיום שתרב
45 בית המקדש, נגזרה גזירה על פתיחין של צדיקים שיתרבו, שנאמר
46 (ישעיה טו) בנבואת ישעיה על הפורענות העתידה לבוא בשל רשעת
47 הרשעים, 'באונן שמעתי, שגור ה' צבאות, אם לא פתים רבים
48 לשמה יהיו, ובתים גדלים ומוכים יהיו מאין יושב, וגדולים
49 וטובים, היינו שבתיים של גדולים וטובים, כלומר, של צדיקים, יחרבו.
50 ואמר רבי יוחנן, שעתיד תקדוש ברוך הוא להתירן לישובן,
51 שנאמר (תהלים קכה א) 'שיר המעלות לדוד הבוטחים בה' בהר ציון
52 לא ימוט לעולם ישב', ויש לדרוש ממה שדימה הפסוק את בתי
53 הצדיקים הבוטחים בה' להר ציון, כך, מה - כמו שהר ציון עתיד
54 תקדוש ברוך הוא להתירו לישובו, כמו שנתנבו הנביאים, אף
55 פתיחין של צדיקים עתיד תקדוש ברוך הוא להתירן לישובן, וכיון
56 שעתידי לחזור, אין לך להאנה על שנחרב.

57 חזויה - ראה עולא ברב חסדא, דלא מישב דעתיה - שלא נתיישיבה
58 דעתו בכך, ואמר ליה לרב חסדא, דיז לעבר שיהא פרבו - כאדונו,

40 מעט, וּמְחִיזוּ כְּמֵאֵן דְּעֵבֶר - ועל ידי כך נראה כמו שעבר הכוכב
 41 הראשון את כסילו.
 42 הגמרא מביאה דבר נוסף שאמר שמואל אודות מזל כסיל. אומרת
 43 הגמרא: שְׁמוּאֵל רְמִי - הקשה סתירה משני פסוקים, בפסוק אחד
 44 בְּתִיב (איוב טו ט), 'עוֹשֶׂה עֵשׂ כְּסִיל וְכִימָה', שהקדים הכתוב את כסיל
 45 לפני כימה, ומשמע שהשפעת כסיל גדולה יותר, ובפסוק אחר בְּתִיב
 46 (עמוס ה ח), 'עוֹשֶׂה כִימָה וְכְסִיל', ובמקרא זה הקדים הכתוב את כימה
 47 לפני כסיל, ומשמע שהשפעת כימה גדולה יותר, הֲאֵם כִּיצַד - כיצד
 48 נפרש דבר זה, אלא ודאי שכן שניהם שוה, וכסיל הוקדם בפסוק
 49 אחר, משום שהוא שולט בימות החמה, וכימה הוקדמה בפסוק אחר,
 50 משום שהיא שולטת בימות הגשמים, וְאֶלְמָלָא חֲמָה שֶׁל כְּסִיל - כח
 51 החום של כסיל, לֹא נִתְקַיֵּים הַעוֹלָם מִפְּנֵי צִינָה שֶׁל כִּימָה - מכח
 52 הצינה של כימה, וְאֶלְמָלָא צִינָה שֶׁל כִּימָה, לֹא נִתְקַיֵּים הַעוֹלָם מִפְּנֵי
 53 חֲמָה שֶׁל כְּסִיל.
 54 מוסיפה הגמרא ואומרת: וְנִמְרִי - ומקובל בידינו, שכן הצינה של
 55 כימה הוא גדול כל כך, עד דאי לֹא עוֹקְצָא דְּעֵקְרָבָא דְּמִנַּח בְּנִהַר
 56 דִּינֹור - שאם לא היה זנב העקרב, שהוא צורת מזל כימה, מונח בנהר
 57 דינור, שכולו אש, ובכך הוא מתיש את כח העקרב, בְּלִ מֵאֵן דְּהִיָּה
 58 מְרִיקָא לִיהַ עֵקְרָבָא - כל מי שהיה עקרב נושכו, לֹא הָיָה חַי - לא
 59 היה חי מחמת הצינה. וְהִינְנוּ דְּקָאֵמַר לִיהַ רְחִמָנָא - וזה מה שאמר
 60 ה' לֵאמֹר (איוב לח לא) אַחַר שֶׁהֵאָנֹן עַל דְּרַכֵּי ה', 'הִתְקַשֵּׁר מְעַנְדוֹת
 61 בְּיָמָה אוֹז מְשֻׁבֹּת כְּסִיל תִּפְתַּח' - וכי תוכל לקשור את קשרי צורת
 62 כימה, כדי שלא יצא צינתו ויחריב את העולם, לא לפתוח את קשרי
 63 רצועות מזל כסיל, כדי שיצא חומו ויפיג את הצינה הבאה מכימה.
 64 הגמרא מפרשת מהו לשון 'כימה'. שואלת הגמרא: מֵאֵי - מהו הלשון
 65 בְּיָמָה, אָמַר שְׁמוּאֵל, שהוא מלשון 'כמאה', שמנין הכוכבים של
 66 כימה הם כְּמֵאָה כְּכָבִי, אָמְרִי לָהּ - יש אומרים דְּמִכְנָפֵי - שכווכבים
 67 אלו מכונסים יחד, וְאָמְרִי לָהּ - ויש אומרים דְּמִבְּרִדָּן - שהם מפוזרים.
 68 הגמרא חוזרת למקרא שהביאה 'עושה עש כסיל וכימה' ומבררת
 69 מהו 'עש'. שואלת הגמרא: מֵאֵי - מהו המזל עֵשׂ, אָמַר רַב יְהוּדָה,
 70 הוא הנקרא יוֹתָא. שואלת הגמרא: מֵאֵי יוֹתָא - היכן נמצא מזל זה.
 71 אומרת הגמרא: אָמְרִי לָהּ - יש אומרים, שהוא נמצא בְּזַנְבֵי מוֹל מַלְאָה,
 72 וְאָמְרִי לָהּ - ויש אומרים, שהוא נמצא בְּרִישָׁא דְּעֵגְלָא - בראש צורת
 73 העגל, ועגל הוא מזל שור. אומרת הגמרא: וּמִסְתַּבְּרָא כְּמֵאֵן דְּאָמַר
 74 - ומסתבר שהוא כפי מי שאמר שהוא נמצא בְּזַנְבֵי מַלְאָה, דְּכִתִּיב (איוב
 75 לח א) 'עֵשֶׂה עַל בְּנֵיהַ תִּנְחָם', שהוכיח ה' את איוב ואמר לו, התוכל
 76 להנדיג את מזל עֵשׂ וְעֵשׂ, יותא, יחד עם הכוכבים השייכים לו
 77 שאבדו לו, אֶלְמָא חֲסֵרָה - ומוכח שמזל עֵשׂ יש לו כוכבים ששייכים
 78 לו, והם חסרים ממנו, שאינם קבועים בו, וּמִתְחַזְּיָא - וזנב הטלה נראה

1 כך מְמַעֵי אִמּוֹ. וְהָא - ומה שאמרו בברייתא שמברך דיין האמת, הוא
 2 רק אם ראה מי דְּתֵתֵר דְּאִיתְּלִיד - שאחר שנולד נעשה כך. ומביאה
 3 הגמרא ראייה לתירוץ זה ואומרת: דִּיקָא נְמִי - יש לך לדייק כן מדברי
 4 הברייתא עצמה, דְּקִתְנֵי דוּמְיָא דְּקִטְעָא - שהברייתא מנתה את
 5 הבהקנים יחד עם הקטע, שהוא אדם שנקטעו ידיו, שנעשה בו השינוי
 6 לאחר שנולד. אומרת הגמרא: שְׁמַע מִיָּמָה - אכן יש להוכיח כן
 7 מדברי הברייתא.
 8 הגמרא מביאה עוד ברכות שמברכים על הראייה: תִּנּוּ רְבִנָן
 9 בברייתא, הֲרוּאָה פִּיל, קוּף, וְנוֹן הנקרא קֶפוּף, שיש לו לסתות
 10 ולחיים כשל אדם, על כל אחד מהם, אוֹמַר בְּרוּךְ מְשֻׁבָּה אַת
 11 הַכְּרִיּוֹת. ואם רָאָה כְּרִיּוֹת טוֹבוֹת - בני אדם נאים ביותר, וְאִלְגוּת
 12 טוֹבוֹת שיש בהם הנאה להרואה אותם, אוֹמַר בְּרוּךְ שְׁכַבְּהָ לוֹ
 13 ו-שכל אלו הם שלוו בְּעוֹלָמוֹ.
 14 שנינו במשנה (נד): עַל הַיִּקְוִן וכו' אומר ברוך שחכו וגבורתו מלא
 15 עולם. שואלת הגמרא: מֵאֵי - מהו יִקְוִן האמור במשנה. אָמַר
 16 שְׁמוּאֵל, פּוֹכְבָא דְּשִׁבִיט - כוכב העובר ברקיע ממקום למקום
 17 במרוצה, ומתוך כך הוא נראה ארוך כשבת ו-כמקלו, ונראה כמו
 18 שהוא פותח את הרקיע.
 19 וְאָמַר שְׁמוּאֵל נְהִירִין לִי שְׁבִילֵי דְּשִׁמְיָא - ברורים לי מהלכי
 20 הכוכבים בשמים, כְּשִׁבְלֵי דְּנְהַרְדְּעָא - כפי שברורים לי דרכי העיר
 21 נהרדעא (שהיא היתה מקום מגוריו), לְבַר - חוץ מְפּוֹכְבָא דְּשִׁבִיט
 22 מכוכב השביט, דְּלֹא יִדְעָנָא מֵאֵי נִירוֹ - שאיני יודע מהו הילוכו,
 23 וְנִמְרִי - אבל זה מקובל בידי, דְּלֹא עֵבֶר כְּסִילָא - שכשהוא נראה
 24 בצורת מקל, אינו עובר את מזל כסיל, וְאִי עֵבֶר כְּסִילָא - ואם יעבור
 25 את מזל כסיל, חֲרַב עֲלֵמָא - יחרב העולם. שואלת הגמרא: וְהָא קָא
 26 חִינָן דְּעֵבֶר - והרי ראינו שעבר את מזל כסיל, ולא נחרב העולם.
 27 משיבה הגמרא: הוא עצמו לא עבר, אלא זְיוּיָהּ הוּא דְּעֵבֶר - אורו
 28 עבר את מזל כסיל, וּמִתְחַזְּיָא כְּדְּעֵבֶר אִיהוּ - והיה נראה כאילו הוא
 29 עבר.
 30 הגמרא מביאה ביאור נוסף מה הם זיקין: רַב הוּנָא בְּרִיהַ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ
 31 אָמַר, זיקין הוא האור המתגלה כשילון הוא דְּמִקְרַע (דְּמִגְלַגְל) -
 32 כשנקרע הרקיע התחתון הנקרא וילון, וּמְחִיזוּ נְהוּרָא דְּרִקְיעָא - ודרך
 33 הנקרע נראה אור בצורת רומח ברקיע שמעליו, שבו קבועים השמש
 34 הירח והכוכבים.
 35 הגמרא חוזרת ליישב את השאלה על דברי שמואל: רַב אִשֵּׁי אָמַר,
 36 בטעות נראה לנו שכוכב שביט עובר את מזל כסיל, ואינו כן, אלא
 37 פּוֹכְבָא הוּא דְּעֵקַר מְהָא נִיטָא דְּכְסִילָא - נעקר כוכב מצד אחד של
 38 כסיל, וְחִזּוּ לִיהַ תְּכַרְיָה מְתָהּ גִיטָא - ורואה אותו כוכב אחר מצדו
 39 השני של כסיל, וּמִיָּבִיעִית - ונבהל הכוכב השני, והנהגתו משתנה